บทความวิจัย
(Research article)

การร่วมผลิตเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข โดยการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วน ตำบลบัวเงิน โรงพยาบาลน้ำพองและวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น

ประภาพร พรหมเดชบุญ
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร
จังหวัดขอนแก่น

บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบ ปัญหา อุปสรรคและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่ถูกคัดเลือกจากท้องถิ่นเข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์(ทันตสาธารณสุข)ที่วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น โดยไม่ผ่านระบบสอบแข่งขันจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นแบบกรณีศึกษา ระยะเวลาศึกษา 3 ปี

การศึกษา พบว่า ผู้มีคุณสมบัติตามข้อกำหนดของกรรมการของท้องถิ่นผ่านการคัดเลือก 2 คน สามารถเรียนรู้และฝึกปฏิบัติงานได้อยู่ในระดับที่ดี โดย คนที่ 1 มีผลการเรียนเฉลี่ย ตลอดหลักสูตร ที่ 3.10 คน ที่ 2 มีผลการเรียนเฉลี่ย ตลอดหลักสูตร ที่ 3.22 ตามลำดับ นักศึกษาทั้ง 2 คน สามารถเรียนรู้ได้ทันเพื่อนในชั้นเรียนที่ผ่านการคัดเลือกโดยระบบสอบแข่งขันจากจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีความประพฤติ เรียบร้อย ไม่สร้างความหนักใจแต่ประการใดต่ออาจารย์ผู้สอน

จากการติดตามหลังสำเร็จการศึกษา พบปัญหาว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงินสามารถจ้างได้ 1 อัตรา เนื่องจากขาดงบประมาณ ประกอบกับมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อีก 1 อัตรา โรงพยาบาลน้ำพองจึงเป็นผู้จ้าง จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการผลิตบุคลากรโดยการรับตรงจากท้องถิ่นนั้น ไม่จำเป็นจะต้องรับทุนสนับสนุนการศึกษาและการจ้างงานจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เพราะถ้าชุมชนมีความเข้มแข็ง ชุมชนก็มีความสามารถในการให้ทุนสนับสนุนการศึกษา รวมถึงมีความสามารถในการจ้างงานเองได้ และที่สำคัญคือการได้บุคลากรที่มาจากท้องถิ่นที่อยู่อาศัยทำหน้าที่บริการด้านทันตสาธารณสุขในภูมิลำเนาของตนเอง สามารถช่วยลดปัญหาการขาดแคลนเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในพื้นที่เขตชนบทได้ในระดับหนึ่ง

บทนำ

การขาดแคลนเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข เพื่อจัดสรรไปปฏิบัติงานในระดับสถานีอนามัยมีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณรายหัวตามโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าทำให้เครือข่ายบริการปฐมภูมิจำเป็นต้องจัดหาบุคลากรเพิ่มมากขึ้น ขณะที่การจัดสรรโควต้าผู้เข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาของกระทรวงสาธารณสุขรับได้จำนวนจำกัด

โรงพยาบาลน้ำพอง องค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน และผู้นำชุมชนได้รับการสนับสนุนจากวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น สถาบันพระบรมราชชนก โดยการคัดเลือกนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมตอนปลาย ที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่ตำบลบัวเงินโดยยึดหลักการ ให้เป็นคนท้องถิ่นชุมชนเป็นผู้คัดเลือกเน้นที่เจตคติต่อการทำงานมากกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เพื่อให้เป็นบุคลากรทันตสาธารณสุขชุมชนอย่างแท้จริง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นผู้ให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายค่าเล่าเรียนตลอดหลักสูตรและเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้รับการจ้างงานและปฏิบัติงานในหมู่บ้านของตนในสถานะพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น สถาบันพระบรมราชชนก ทำหน้าที่จัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบ ปัญหาและอุปสรรค์ในการคัดเลือกบุคคลในท้องถิ่นเข้าศึกษาและผลสัมฤทธิ์ของผู้ถูกคัดเลือกเข้าศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านความร่วมมือต่อไป

วิธีการศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษารูปแบบการคัดเลือกนักเรียนจากท้องถิ่นมาศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (ทันตสาธารณสุข)

พื้นที่ศึกษา ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน โรงพยาบาลน้ำพอง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่นและวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เจ้าหน้าที่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล โรงพยาบาลน้ำพองและวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ผู้รับผิดชอบโครงการรับนักเรียนจากท้องถิ่นมาศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (ทันตสาธารณสุข) ตัวแทนประชาชนในชุมชน

วิธีการศึกษา ศึกษาเอกสาร สัมมนากลุ่มย่อยและสัมภาษณ์รายบุคคล รูปแบบ วิธีการ การดำเนินการคัดเลือกบุคคลในท้องถิ่นเข้าศึกษาโควตาพิเศษ จากตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบล ตัวแทนโรงพยาบาล ตัวแทนวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่นและตัวแทนประชาชนในชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้ถูกคัดเลือกเข้าศึกษา ในหลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (ทันตสาธารณสุข) ฉบับปรับปรุง 2545

พื้นที่ศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักศึกษาที่ผ่านการคัดเลือกโควตาพิเศษ 2 คน อาจารย์วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยและโรงพยาบาลน้ำพอง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

วิธีการศึกษา

1 ศึกษาเอกสารผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสัมภาษณ์รายบุคคล นักศึกษาที่ผ่านการคัดเลือกโควต้าพิเศษ และผ่านกระบวนการเรียนภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติหลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (ทันตาธารณสุข) ฉบับปรับปรุง 2545 ตลอดหลักสูตร 14 เดือน

2 สัมภาษณ์รายบุคคล อาจารย์วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาติดตามกระบวนการจัดการของท้องถิ่นในการบรรจุงานให้เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ตามโควต้าพิเศษ และคุณภาพศักยภาพของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขตามโครงการผลิตร่วมฯ

พื้นที่ศึกษา ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน โรงพยาบาลน้ำพอง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เจ้าหน้าที่ บุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการร่วมผลิตเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ขององค์การบริหารส่วนตำบล และโรงพยาบาลน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น และเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยเพี้ยฟาน

วิธีการศึกษา สัมภาษณ์รายบุคคลตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยเพี้ยฟาน และตัวแทนโรงพยาบาลถึงกระบวนการจัดการของท้องถิ่นในการบรรจุงาน และคุณภาพศักยภาพของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขตามโครงการผลิตร่วมฯ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แนวการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มต่างๆ แยกตามประเด็น
2. แนวการสังเกตนักศึกษาที่ผ่านการคัดเลือกโควตาพิเศษ
3. แนวการสัมมนากลุ่มย่อยในกลุ่ม ตัวแทนประชาชนในชุมชน
4. เอกสารหลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (ทันตสาธารณสุข) ฉบับปรับปรุง 2545
5. แบบบันทึกสนาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และจัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่ ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ด้วยผู้ให้ข้อมูลต่างกลุ่ม
2. ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ค่าสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ระยะเวลา 3 ปี

พ.ศ.2546 ถึง พ.ศ. 2548

ผลการศึกษา

1. การคัดเลือกนักศึกษาที่มาจากท้องถิ่น

1.1 แนวคิดเบื้องต้น มาจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลน้ำพอง ให้แนวคิดที่เชื่อว่าการที่ผู้เข้ารับการศึกษามาจากท้องถิ่น ทำงานร่วมกับชุมชนได้ดีกว่าบุคคลที่มากจากที่อื่น ฝ่ายทันตสาธารณสุข โรงพยาบาลน้ำพอง โดยการสนับสนุนของผู้อำนวยการโรงพยาบาล เป็นผู้ขับเคลื่อนสำคัญในการประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน ในการวางแนวทาง การกำหนดคุณสมบัติผู้สิทธิ์เข้าแข่งขันเพื่อการคัดเลือกเข้าศึกษา มีการติดประกาศรับสมัครผู้รับทุนที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน สถานีอนามัยเพี้ยฟาน และผ่านระบบเสียงตามสายในหมู่บ้าน

1.2 คณะกรรมการในการคัดเลือกนักศึกษาเป็นตัวแทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ของท้องถิ่น ได้แก่ จากฝ่ายทันตกรรมโรงพยาบาลน้ำพอง เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยที่ผู้สำเร็จการศึกษาต้องไปปฏิบัติงานจากพื้นที่ตำบลบัวเงิน อาจารย์โรงเรียนเปรมติรณสูรานนท์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข ประชาคมสุขภาพ อาจารย์จากวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น และที่สำคัญตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี

1.3 เงื่อนไขและคุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัคร มีภูมิลำเนาในพื้นที่อย่างน้อย 5 ปี ผลการเรียนเฉลี่ยระดับมัธยมไม่ต่ำกว่า 2.5 (GPA) สายวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ มีผลคะแนนการสอบกลางในระดับอุดมศึกษา 7 วิชา มีความประพฤติเรียบร้อย

1.4 วิธีการคัดเลือก หลังจากประกาศรับสมัคร มีผู้สนใจเข้ารับการคัดเลือกจำนวน 7 คน เป็นการคัดเลือกโดยไม่มีการสอบข้อเขียนแต่ใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยมีการสอบสัมภาษณ์ที่ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน มีการประเมินทักษะพื้นฐานวิชาชีพทันตกรรมโดยกรรมการจากฝ่ายทันตกรรม โรงพยาบาลน้ำพอง

1.5 ผลการคัดเลือกตามเกณฑ์ มีผู้ขาดคุณสมบัติและไม่มาสัมภาษณ์ 5 คน จึงมีผู้เข้ารับการสัมภาษณ์2 คน และเป็นผู้ได้รับการคัดเลือกให้เข้ารับการศึกษา โดย คนที่ 1 เพศหญิง มาจากโรงเรียนแปรมติรณสูรานนท์ มีเกรดเฉลี่ยสะสม 3.01 ครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกรรม รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 1,000 บาท บิดาเสียชีวิต มารดามีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีพี่น้อง 3 คน เป็นบุตรคนที่ 3 คนที่ 2 เพศหญิง มาจากโรงเรียนน้ำพองศึกษา เกรดเฉลี่ย 2.27 ครอบครัวประกอบอาชีพรับราชการ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 14,000 บาท บิดารับราชการมารดาเป็นแม่บ้าน มีพี่น้อง 2 คน เป็นบุตรคนโต

1.6 ความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ต่อผู้ที่ได้รับการคัดเลือก พบว่า ประชาชนทั่วไปได้รับข้อมูลข่าวสารในระยะกระชั้นชิด การมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณลักษณะและการสัมภาษณ์จึงมีเฉพาะตัวแทนบางกลุ่มเท่านั้น และกลุ่มผู้นำชุมชนเป็นผู้มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ร่วมเป็นกรรมการทุกขั้นตอนในการคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมให้ได้รับการคัดเลือกให้ได้รับการศึกษา

1.7 ความคาดหวังของคนในชุมชนต่อผู้สำเร็จการศึกษาตามโครงการนี้ จะเน้นหนักในประเด็นคุณธรรมจริยธรรม เช่น ไม่รังเกียจคนไข้ อัธยาศัยดี พูดจาไพเราะ มีกริยามารยาทดี มีความรับผิดชอบ และสามารถช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่น ๆ ได้ รวมทั้งสามารถทำงานปฐมพยาบาลหรือให้การรักษาเบื้องต้นได้กรณีเจ้าหน้าที่ไม่อยู่สำนักงาน

1.8 การกลับไปปฏิบัติงานในพื้นที่ และสำเร็จการศึกษา คณะกรรมการในการคัดเลือกนักศึกษากำหนดแนวทางการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาได้มีการพูดคุยไว้เป็นแนวทางเบื้องต้น โดยผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับการบรรจุงานในตำแหน่งเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงินเป็นผู้จ้างทั้ง 2 อัตรา แต่มีการเปลี่ยนผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน และงบประมาณในการจ้างงานไม่เพียงพอ โรงพยาบาลน้ำพองจึงเป็นผู้จ้าง ในอีก 1 อัตรา

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษา

การศึกษา ของนักศึกษาที่มาจากโควตาพิเศษขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน ทั้ง 2 คน ได้รับการศึกษาพร้อมนักศึกษาภาคปกติ จำนวน 52 คน สามารถเรียนรู้และฝึกปฏิบัติงานได้อยู่ในระดับที่ดี เมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาในระดับเดียวกัน ใช้ระยะเวลาในการศึกษา 24 เดือน หรือ 2 ปีการศึกษา ระหว่างปีการศึกษา 2546 ถึง ปีการศึกษา 2547 ตามที่หลักสูตรการศึกษากำหนดไว้ โดย คนที่ 1 มีผลการเรียนเฉลี่ย ตลอดหลักสูตร 3.10 คนที่ 2 มีผลการเรียนเฉลี่ย ตลอดหลักสูตร 3.22 มีความโดดเด่นในการเรียน นักศึกษาทั้ง 2 คนสามารถเรียนรู้ได้ทันเพื่อนในชั้นเรียนที่ผ่านการคัดเลือกโดยระบบสอบแข่งขันจากจังหวัดภาคะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีความประพฤติ เรียบร้อย ไม่สร้างความหนักใจแต่ประการใดต่ออาจารย์ผู้สอน ทัศนคติของนักศึกษาในการทำงานชุมชน พบว่า นักศึกษามีทัศนคติในการทำงานชุมชนที่ดี และในหลักสูตรนี้นักศึกษายังได้เรียนรู้และฝึกหัดงานปฐมพยาบาลให้การรักษาเบื้องต้นแก่ผู้ป่วยทั่วไปได้ ซึ่งตรงตามความคาดหวังของชุมชน

3. กระบวนการจัดการขององค์กรท้องถิ่นในการบรรจุงานและคุณภาพศักยภาพของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขตามโควต้าพิเศษ ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับการบรรจุงานในตำแหน่งเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงินเป็นผู้จ้างทั้ง 2 อัตรา แต่มีการเปลี่ยนผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน และงบประมาณในการจ้างงานไม่เพียงพอ โรงพยาบาลน้ำพองจึงเป็นผู้จ้าง ในอีก 1 อัตรา

หลังจากจบการศึกษา คณะผู้วิจัยได้ติดตามนักศึกษาทั้ง 2 คน พบปัญหาและอุปสรรคในการจ้างงานที่เกิดกับนักศึกษาที่จบการศึกษาและองค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงินเป็นผู้จ้าง เนื่องจากในชุมชนร่วมกับโรงพยาบาลน้ำพอง กำลังดำเนินการจัดงานกฐินเพื่อหาทุนสมทบการจ้างงานนักศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงินต่อไป ส่วนนักศึกษาที่จ้างโดยโรงพยาบาลน้ำพองไม่ประสบปัญหาเรื่องการจ้างงานแต่ประการใด

สรุปผลอภิปราย

การศึกษาวิจัยเรื่องการร่วมผลิตเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข โดยการมีส่วนร่วมของ : องค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน โรงพยาบาลน้ำพอง และวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นแบบกรณีศึกษา นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (ทันตสาธารณสุข) จำนวน 2 คน ได้รับทุนสนับสนุนการศึกษาจากองค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น และเมื่อจบการศึกษาแล้วจะต้องกลับไปใช้ทุนในพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ระยะเวลาศึกษา 3 ปี

ผลการศึกษา พบว่า การกำหนดคุณสมบัติผู้สมัคร การคัดเลือกดำเนินการทำในรูปแบบของคณะกรรมการจากชุมชนและสถานศึกษา โดยเป็นตัวแทนจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานีอนามัย โรงพยาบาลและสถานศึกษา และอาจารย์จากวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ผู้สมัครมีภูมิลำเนาและอยู่ในพื้นที่ตำบลบัวเงินอย่างน้อย 5 ปี จบมัธยมศึกษาตอนปลายสายวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) ไม่ต่ำกว่า 2.5 มีผลคะแนนการสอบกลางเพื่อเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Entrance) 7 วิชา มีความประพฤติเรียบร้อย เมื่อดำเนินการคัดเลือกตามเกณฑ์ได้นักศึกษาจำนวน 2 คน เข้ารับการศึกษากับนักศึกษาภาคปกติ จำนวน 52 คน นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ทันเพื่อนในชั้นเรียนที่ผ่านการคัดเลือกโดยระบบสอบแข่งขันจากจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีความประพฤติดี เรียบร้อย ไม่สร้างความหนักใจแต่ประการในต่ออาจารย์ผู้สอน

อย่างไรก็ตาม จากการติดตามหลังสำเร็จการศึกษาพบว่ามีปัญหาในการจ้างงาน เมื่อนักศึกษากลับไปรายงานตัวเพื่อเข้าปฏิบัติงานที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน ตามสัญญาการชดใช้ทุน องค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน ไม่สามารถที่จะจ้างนักศึกษาได้ทั้งหมด สามารถจ้างงานได้เพียง 1 ตำแหน่ง เท่านั้น อีก 1 ตำแหน่ง โรงพยาบาลน้ำพองจึงต้องรับผิดชอบในการจ้างงานแทน ทั้งนี้ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการติดขัดในงบประมาณการจ้าง และประจวบเหมาะกับคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงินชุดที่นักศึกษาได้ทำสัญญาไว้หมดวาระลง จากปัญหาดังกล่าวจึงเกิดความไม่มั่นคงในการทำงาน ซึ่งมีผลกระทบต่อ ผู้สำเร็จการศึกษาที่รับสัญญาทุนอย่างมาก จากปัญหาที่พบควรเป็นกรณีศึกษาที่ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะอำนาจในการจ้างงานนั้นขึ้นอยู่กับคณะกรรมการขององค์การบริหารส่วนตำบล

วิจารณ์ผลการศึกษา

จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการร่วมผลิตเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข โดยการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน โรงพยาบาลน้ำพองและวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ซึ่งจากกรณีศึกษานี้โครงการร่วมดังกล่าวมีจุดแข็งที่ นักศึกษาที่คัดเลือกเข้ามามีศักยภาพและสามารถเรียนจนจบหลักสูตรได้ แต่อย่างไรก็ตามจุดที่ต้องมีการเตรียมการวางแผนไว้อย่างชัดเจนคือความยั่งยืนของการจ้างงานที่นักศึกษาทั้งสองคนจะได้รับ เพราะอาจมีความไม่แน่นอนของนโยบายการจ้างงานของท้องถิ่น เนื่องจากกรณีการผลิตบุคลากรโดยการรับตรงจากท้องถิ่นนั้น ไม่จำเป็นจะต้องรับทุนสนับสนุนการศึกษา และการจ้างงานจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ถ้าชุมชนมีความเข้มแข็งพอชุมชนก็อาจมีส่วนร่วมในการให้ทุนสนับสนุนการศึกษา ซึ่งชุมชนก็มีความสามารถในการจ้างงานเองได้ หรือสถานบริการสาธารณสุขในความรับผิดชอบพื้นที่ เช่น สถานีอนามัย โรงพยาบาลชุมชน สามารถที่จะจ้างผู้สำเร็จการศึกษาเหล่านี้เข้ามาปฏิบัติงานได้ ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นคนที่มาจากความต้องการของชุมชน ตรงตามความคาดหวังของชุมชน เป็นการลดช่องว่างของบุคลากรด้านสุขภาพกับชุมชน อันก่อให้เกิดประโยชน์ในการให้บริการด้านทันตสุขภาพระยะยาวต่อเนื่องยั่งยืนตลอดไป และที่สำคัญคือการได้บุคลากรที่มาจากท้องถิ่นที่อยู่อาศัยทำหน้าที่บริการทันตสาธารณสุข

ในภูมิลำเนาของตนเอง สามารถช่วยลดปัญหาการขาดแคลนเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขในพื้นที่เขตชนบทได้ในระดับหนึ่ง

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ความโปร่งใสของการคัดเลือก คณะกรรมการที่ทำหน้าที่คัดเลือกควรมีตัวแทนจากท้องถิ่นอย่างน้อย 4 กลุ่ม คือกลุ่มที่ 1 ตัวแทนจากชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อสม. กลุ่มที่ 2 ตัวแทนจากบุคลากรด้านสาธารณสุข ได้แก่ เจ้าหน้าที่โรงพยาบาล เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย กลุ่มที่ 3 ตัวแทนจากสถาบันการศึกษาท้องถิ่น ได้แก่ โรงเรียนประถม โรงเรียนมัธยม กลุ่มที่ 4 ตัวแทนจากฝ่ายการเมืองท้องถิ่น ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ผลการคัดเลือกโปร่งใส ตรวจสอบได้

2. หลักสูตรการเรียนการสอนควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอนในช่วงปิดภาคการศึกษา นักศึกษาจะต้องกลับไปช่วยงานในชุมชน เช่น ในสถานีอนามัยเพื่อจะได้สร้างความคุ้นเคยกับลักษณะงานด้านสุขภาพและด้านอื่น ๆ ของท้องถิ่น

3. ความชัดเจนของนโยบายการจ้างงานของท้องถิ่น อบต. ควรกำหนดเป็นกรอบอัตรากำลังในเรื่องสวัสดิการด้านสุขภาพไว้ในโครงสร้างการบริหารงานของ อบต. เพื่อช่วยแบ่งภาระการดูแลด้านทันตสุขภาพขั้นพื้นฐานจากทันตแพทย์ที่ต้องใช้งบประมาณแผ่นดินในการผลิตสูง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไปในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของชุมชนต่อความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานทุกด้านของบุคลากรที่จบการศึกษาจากการคัดเลือกจากชุมชน

2. ควรศึกษาความสามารถในการจ้างงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและการคงอยู่ในสายวิชาชีพ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรในอนาคต

3. ควรมีการศึกษากรณีชุมชนมีความเข้มแข็งเป็นไปได้หรือไม่ที่ชุมชนมีความสามารถสนับสนุนค่าเล่าเรียนและเมื่อจบการศึกษาชุมชนสามารถจ้างงานเองได้

4. ควรมีการติดตามความยั่งยืนของโครงการนี้ต่อไปอย่างสม่ำเสมอ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากพื้นที่ศึกษา ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน โรงพยาบาลน้ำพอง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เจ้าหน้าที่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวเงิน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลน้ำพอง และบุคคลากรทุกท่าน รวมทั้งผู้รับผิดชอบโครงการรับนักเรียนจากท้องถิ่นมาศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (ทันตสาธารณสุข) คณาจารย์จากวิทยาลัยการสาธารณสุขทุกท่าน คณะผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูง บทความวิจัยนี้ได้รับความกรุณาตรวจอ่าน ให้ข้อเสนอแนะ จาก รศ.ทพ.ดร. สุวิทย์ อุดมพานิชย์ ผศ.ทพ.ญ.ดร. ปิยะฉัตร พัชรานุฉัตร และอาจารย์ยลฤดี ตัณฑสิทธิ์ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูง ณ.ที่นี้ และท้ายสุดขอขอบคุณ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ที่สนับสนุนทุนในการศึกษา

บรรณานุกรม

นิทัศน์ รายวา, ปรีดา โนวฤทธิ์. ***องค์การบริหารส่วนตำบลกับการพัฒนาสาธารณสุข.*** วารสารวิชาการสาธารณสุข.2540.

ชูชัย ศุภวงศ์. ***จิตการศึกษาวิจัยบทบาทของ องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) กับการพัฒนางานด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม.*** หมออนามัย.2541.

กอง บ.ก. ***กำลังคนด้านสุขภาพปัญหาใหญ่ที่รอการจัดการ.*** โรงพยาบาลชุมชน.2546.

สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ. ***การเตรียมความพร้อมที่จะไปเป็นหมอบ้านนอก.*** โรงพยาบาลชุมชน.2546.

สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ. ***ปัจจัยเพื่อการทำงานชุมชนอย่างยั่งยืน.*** โรงพยาบาลชุมชน.2546.

ชมรมแพทย์ชนบท. ***ข้อเท็จจริงและทางออกของปัญหาการขาดแคลนแพทย์ในโรงพยาบาลชุมชน.*** โรงพยาบาลชุมชน.2543.

อุไรวรรณ อมรไชย. ***โครงการศึกษาวิจัยร่วมผลิตเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขจากท้องถิ่นโดยเครือข่ายปฐมภูมิและชุมชน.*** (เอกสารอัดสำเนา).2546.

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น.. ***เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ 2546 บทบาทเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขใน ศูนย์สุขภาพชุมชน.*** 2545

สถาบันพระบรมราชชนก. ประมวลรายวิชา ***หลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (ทันตสาธารณสุข) ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2545.*** สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.2545.

Research article

Co-production of Dental public health officers by participation of Local government in Tumbon Buagern, Nampong hospital and Sirindhorn College of Public Health Khon Kaen

Prapaporn Phomdetboon
Sirindhorn College of Public Health
Khon Kaen

Abstract

The purposes of the study were to study the problems, obstructions and results from education of students from the dental public health of Sirindhorn College of public health Khonkaen province whom were chosen from the rural area, but was not from the entrance examination of the northern part of north eastern of Thailand. This research uses qualitative research, the duration of study extends for 3 years

From the research found 2 students whom was chosen can study and perform their activities in college well. The first one got the Grade point average (GPA) from the whole curriculum 3.10, the another got 3.22 respectively,moreover their characteristic are neat ,tidy and was beloved among their teachers

After their graduation found that the local government in Tumbon Buagerncan could employ only 1 capacity due to lack of the expenditures, besides the executives of the local government in Tumbon Buagern were changed. So, the another was employed by Nampong hospital. From this problem, we found that if the community can depend on themselves ,the production of public health worker from the rural area doesn't have to depend on the scholarship and employment from the local government. The community can serve the scholarship and employment for the worker who come from that area and resolve the lack of dental public health worker in the rural area by themselves.